

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI
BARTOLOMEJ

ROČNÍK XXXI.

ČÍSLO 3

MAREC 2023

Prameň života

Ružencové bratstvo - Týždeň manželstva - Z farskej kroniky - Koliva
Krížová cesta - Berkat pomáha - Bud' svetlo - Vyznanie hriechov

Skauský ples, Dom kultúry Necpaly, 4. februára 2023

Osviežujúci víťazný Prameň

Bolo to naposledy pred rokom, keď som si pozrel známy film od Mela Gibsona *Umučenie Krista*. Videl som ho už niekoľkokrát, ale tentoraz ma najviac upútala scéna, v ktorej Ježiš umýval učeníkom nohy pri Poslednej večeri.

Povedal im vtedy tieto povzbudzujúce slová: „Ak vás má svet v nenávisti, nezabudnite, že ešte predtým mal v nenávisti mňa. Keď prenasledujú mňa, budú prenasledovať i vás. Nebojte sa! ... O krátky čas už s vami nebudem, moji priatelia. ... Po svojom odchode vám zanechám toto prikázanie: „Milujte sa! Ako som ja miloval vás, i vy sa milujte navzájom.““

Po tomto silnom filme som si pozrel ešte silnejšie svedectvo hlavného predstaviteľa - Jima Cavieze, hrdinu, ktorý hral osobu Ježiša. Povedal: „Keď niečo obeť Bohu, potom sa ťa diabol snaží od toho odradiť. (...) Je nepochopiteľné, že všetci chcú len vzkriesenie, ale nikto nechce utrpenie. Môžeš získať zlatú medailu bez obety? Keď víťaz vidí, ako vlajka jeho krajiny stúpa hore, a keď má zlatú medailu na krku, tak plače preto, lebo spoločnosť značky Nike mu práve zavolať, že s ním uzatvorí zmluvu za 30 miliónov dolárov? Alebo plače preto, lebo vidí to, čo pre to obetoval a čo pre to obetovala jeho rodina? Myslí na všetkých ľudí, ktorí mu pomohli k víťazstvu.“

Milovaní čitatelia a tí, ktorí sa rozhodli prežiť Pôst v plnosti!

Aj my hráme v podobnom filme. Vo filme nášho života, kde sme protagonistami samých seba - a pritom nie sme sami. Aj my sa môžeme vidieť spôsobom, akým nás vidí Boh, a nie spôsobom, akým sa vidíme my sami. On chce byť doslova našou súčasťou.

Už teraz zažívame intenzívne chvíle Pôstu, počas ktorého budú prebiehať rôzne boje, pri ktorých budeme možno aj

vyprahnutí - smädní, a na ktoré musíme byť pripravení. Lenže ako?

Treba vykročiť, aj spolu so mnou, na cestu, ktorá má super pravidlo - dopomáhať si k víťazstvu, kde najlepším trénerom a podporným Prameňom života je jedine Boh.

Pavol Škovránek, kaplán

V ružencovom bratstve s Máriou kontemplujeme Krista

V roku 1470 založil dominikán blahoslavený Alan de la Roche prvé ružencové bratstvo. Odvtedy sa tento spôsob duchovnosti šíri po celom svete a podporuje zbožnosť vo farnostiach. Tak je to i v oboch prievádzskych farnostiach a vo farnostiach v okolí.

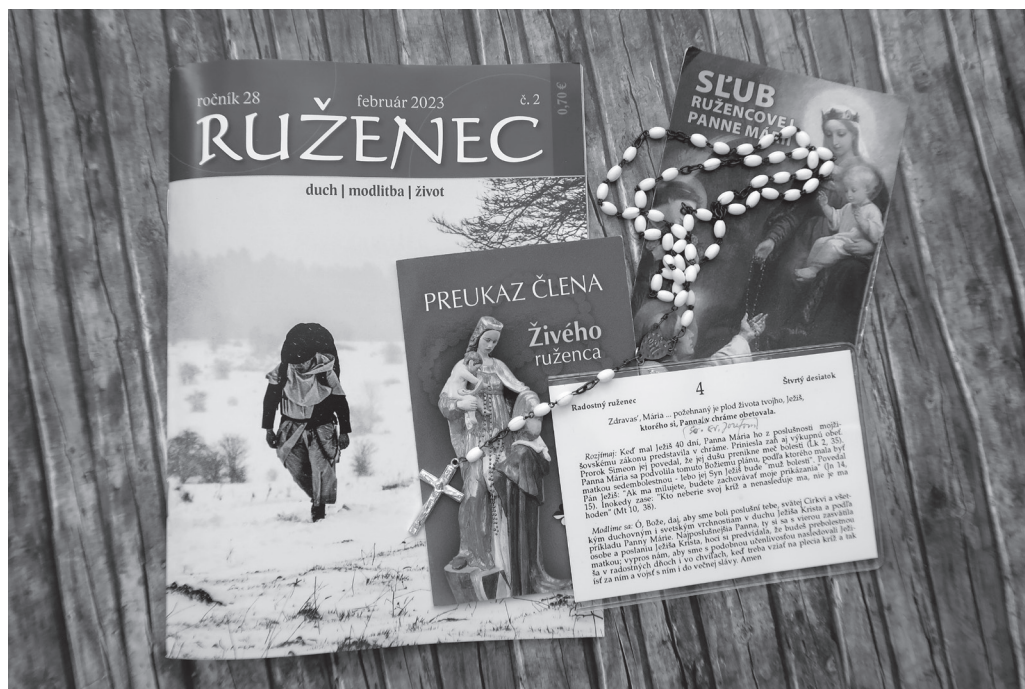
Panna Mária nás opakovane upozorňuje na to, akou silnou duchovnou zbraňou je modlitba posvätného ruženca. Pomáha riešiť svetské problémy, no čo je dôležitejšie, je veľmi účinná aj proti zlým duchom. Sila tejto modlitby vychádza z toho, že veriaci počas nej kontempluje Krista spolu s Máriou.

Spolu s Máriou znamená, že modliaci sa snažia hľadiť na Krista jej pohľadom, kontemplujú jej životnú skúsenosť s Božím Synom. Kartačky, ktoré si členovia Živého ruženca každý mesiac vymieňajú, pomáhajú zamerať sa vždy na určitú časť Máriinej skúsenosti, ktorá je zachytená ako jedno z tajomstiev modlitby posvätného ruženca. Máriinu pohľadu na Krista sa dá priblížiť lepšie vtedy, keď sa človek snaží aj v aktívnom živote nasledovať jej cnosti, ktoré zároveň v tejto kontemplácii hlbšie spoznáva.

V meditácii nad tajomstvami ruženca sa snažíme pochopiť v prvom rade pokoru, ktorou Kráľovná neba ľudí stále prekva-

puje. Jej pokora bola pri začiatku našej spásy vyjadrená slovami *nech sa stane ...* a sprevádza každú jej snahu navrátiť nás k pokániu, keď v súlade so svojou pokorou vždy poďakuje tým, ktorí prijímajú jej pozvanie. Nikdy však nestráca trpezlivosť s hriešnikmi, a to preto, že sa nechala úplne preniknúť Božím duchom. Jej túžba po spásu duší tak pramení v láske, ktorú má k duším samotný Boh. Jej úplná dôvera a odovzdanosť Bohu, ktorá sa prejavila pod krížom, keď tam stála verne v plnosti cností, je vzorom ľudskej dokonalosti, ktorú sa veriaci snažia napodobniť.

Ružencové bratstvo je farské spoločenstvo, ktoré pomáha napredovať vo viere prostredníctvom modlitby posvätného ruženca. Zapojiť sa možno do jednej alebo aj viacerých jeho častí: *Živého ruženca* (člen sa každý deň modlí jeden desiatok a má povinnosť raz za mesiac sa zúčastniť na stretnutí bratstva), *Svätého ruženca* (člen sa za týždeň pomodlí celý posvätný ruženec v postupnosti radostný, svetla,

bolestný a slávnostný) alebo *Večného ruženca* (člen si určí čas bdenia raz za mesiac alebo raz za rok a vtedy sa pomodlí celý ruženec v uvedenej postupnosti).

S členstvom v ružencovom bratstve sa spája aj veľa prísľubov a milostí. Bl. Alanova dala Panna Mária 15 prísľubov pre tých, ktorí budú zbožne recitovať jej ruženec. Samotná zbožná modlitba celého ruženca každým veriacim človekom za obvyklých podmienok prináša možnosť získania odpustkov.

Členovia bratstva okrem toho môžu na základe dekrétu Apoštolskej stolice z 11. januára 1969 za obvyklých podmienok získať úplné odpustky v nasledujúcich dňoch: 1. deň vstupu do ružencového bratstva, 2. Veľká noc, 3. Obetovanie Pána (2. februára), 4. Zvestovanie Pána (25. marca), 5. Nanebovzatie Panny Márie (15. augusta), 6. Ružencovej Panny

Márie (7. októbra), 7. Nepoškvrnené počatie Panny Márie (8. decembra) a 8. Narodenie Pána (25. decembra).

Členovia bratstva majú podiel aj na milostiach z pôstov a obiet bratov dominikánov na tento úmysel, ako aj zo svätých omší, ktoré slúži za živých i zomrelých členov bratstiev každý mesiac v roku promótor pre ruženec na Slovensku, a v našej farnosti už tradične aj naši kňazi.

Ak máte lásku k modlitbe posvätného ruženca a chcete napredovať vo viere pod vedením Panny Márie, farské ružencové bratstvo rado privíta nových členov. Ponúka nielen posilnenie, ktoré vyplýva z povinnosti pravidelne sa modliť určenú časť posvätného ruženca, ale aj podporu, ktorá plynie zo spoločnej modlitby a vzájomných kontaktov.

Text a foto: Mária Suríková

Konala sa duchovná obnova o učeníctve

„Napodobňujte ma, ako aj ja napodobňujem Krista.“ (1 Kor, 11,1)

V prvý februárový víkend sa v Spoločenstve Piar konala duchovná obnova „Ján“ o učeníctve. Zúčastnilo sa jej približne 30 mladých ľudí zo spoločenstva. Počas dvoch dní si vypočuli viaceré prednášky a zažili zaujímavé dynamiky.

Mladí ľudia zisťovali, akým učiteľom je Ježiš a čo všetko znamená byť jeho učeníkom. Spoločne sa zamýšľali nad tým, či je vôbec možné byť učeníkom Ježiša Krista aj v dnešnom svete a ako to môžeme prakticky žiť vo svojom každodennom živote, uprostred všetkých povinností.

Prišli na to, že najdôležitejšou vecou je každodenne sedieť pri nohách svojho Učiteľa, načúvať jeho srdcu, dovoliť mu, aby premieňal naše srdce. Tiež sa rozprávali o tom, ako múdro spravovať ich vlastné vzťahy. Obnovu zakončili spoločnou večerou, inšpirovanou sederovou večerou.

Z víkendu odišli mladí ľudia obnovení, s túžbou byť Kristovými učeníkmi, aby sa aj o nich hovorilo: „Podľa toho

spoznajú všetci, že ste moji učeníci, ak sa budete navzájom milovať.“

Text: Juliána Grolmusová
Foto: archív Spoločenstva Piar

Výnimočné spoločenstvo zažili na skautskom plese celé rodiny

V sobotu 4. februára 2023 sa v Dome kultúry Necpaly stretli nielen skautky a skauti. Spoločne sa tu na 17. skautskom plese zabávali aj ich rodiny, vrátane najmladších včielok a vlčat, rodičov, starých rodičov či priateľov.

Rovnako ako na iné plesy, aj na ten skautský prichádzajú účastníci najmä na to, aby sa dobre zabavili, no zároveň aby zažili výnimočné spoločenstvo detí, skautov, ich rodičov aj priateľov skautingu. Nie je veľa podujatí, na ktoré môžu prísť celé rodiny a zažiť výnimočné chvíle plné prijatia a mladíckej energie.

Belgický tanec, tombola, prezentácie, súťaže, erkotance, scény, ale aj novinka vo forme interaktívnej hry - bohatý program akoby nemal konca. Tí, ktorí

plánovali odísť s menšími deťmi o deviatej, museli hlboko v noci venovať nemálo úsilia, aby najmenších presvedčili, že už skutočne treba ísť. Aj najmenším včielkam bolo na plese tak dobre, že sa im vôbec nechcelo končiť.

Vďaka všetkým organizátorom, ktorí nadviazali na krásnu tradíciu organizovania skautských plesov. A samozrejme, ďakujeme aj Pánu Bohu, že naše podujatie požehnal.

Alojz Vlčko

Misionár z Kazachstanu navštívil našu farnosť

V utorok 7. februára nás svojou návštevou poctil misionár - náš bývalý kaplán Ondrej Šmidriak. Krátky čas trávil na Slovensku, nakoľko si vybavoval nové víza pre ďalší pobyt v Kazachstane. Víza sa tam udeľujú maximálne na tri mesiace.

Jeho návšteva počas svätej omše vo farskom kostole nás potešila a obrovskú radosť mali najmä tí, ktorí spolu s ním trávili jeho kaplánske roky v Prievidzi. Porozprával nám zopár zaujímavostí o svojom živote na misii v Kazachstane, kde kresťania tvoria menšinu. Napriek tomu, že vedľa seba žijú predstavitelia viac ako 130 národností a 17 náboženstiev - moslimovia 62 %, pravoslávni 35 %, katolíci 0,66 %, budhisti 0,5 %, atď., nažívajú spolu v pokoji.

Katolíci síce nie sú početní, no vďaka prítomným kňazským komunitám je ich viera stále živá. Na fotografiách prezentovaných v kostole bolo vidieť, že otec Ondrej je medzi kazašskými farníkmi ako doma. Už sa stal súčasťou ich spoločenstva. A ako inak, keď sa naskytne príležitosť, rád obdivuje aj prírodné krásy Kazachstanu, ich pohoria a národné parky. Svoju lásku k horám nezaprie. Po svätej omši ešte pobudol v družnej debata s veriacimi a tešil sa z množstva ich otázok.

Ďakujeme otcovi Ondrejovi za milú návštevu, že nezabúda na jednu zo svojich prvých farností. Prajeme mu veľa šťastia aj pri jeho pobyte v Kanade, kam krátko po návšteve Prievidze odletel. Počas čakania na víza bude pomáhať kňazom v Toronte v najsilnejšej slovenskej komunite v Kanade.

Text: Elena Cagánová
Foto: Mária Dalmádyová

Manželstvo v centre pozornosti

Národný týždeň manželstva (NTM) v našej farnosti sa stal už tradíciou. Každý rok si ho pripomíname slávnostnou svätou omšou s obnovou manželského sľubu, ako aj rôznymi úmyslami za manželstvá, ktoré sú slúžené každý deň týždňa vo farskom kostole.

Manželia žijúci v sviatostnom manželstve si mohli obnoviť sľub až na dvoch miestach. Témou týždňa manželstva bol tak trochu tajomný „Odkaz...“

V utorok 14. februára sa v Kostole Najsvätejšej Trojice stretli manželia na svätej omši slúženej pátrom Jurajom Ďurnekom, SchP. Svätá omša sa niesla v pokojnej rodinnej atmosfére, ktorú dopĺňal spev chválových piesní v podaní manželov Púčíkovcov. V príhovore páter Juraj povedal, že napriek rôznym problémom verí v šťastnú lásku medzi mužom a ženou. Ďalej pokračoval poukázaním na rozdiely medzi oboma pohlaviami, ktoré sa navzájom dopĺňajú a nie sú predmetom rozdelenia. Po omši čakalo všetkých agapé pripravené členmi piaristickej fraternity.

Neskôr v sobotu v Kostole sv. Bartolomeja sa program začal adoráciou za rodiny našej farnosti. Hudobne ju sprevádzala Monika Ližbetin. Nasledovala svätá omša, ktorú celebroidal pán farár Jozef Repko s koncelebrantmi pánom kaplánom Pavlom Škovránkom a Prievádzanom pôsobiacim v Čechách Bohumilom Svítkom.

V príhovore pán farár rozpovedal príbeh o starej studni, ktorá vyschla, pretože sa z nej nečerpalo, a pramienky, ktoré ju naplňali sa upchali. Pripomenul, že ak aj

my nebudeme čerpať z prameňov lásky a nebudeme sa o našu vzájomnú lásku starať, naše vzťahy budú vysychať.

Počas svätej omše si manželia mohli obnoviť manželský sľub a prijať osobitné kňazské požehnanie udeľované štyrmi kňazmi (pomôcť prišiel i páter Matúš Palaj, SchP). Následne manželia dostali od rodín našej farnosti malý darček v podobe flaštičky s „odkazom“ zo Svätého písma: „Láska nikdy nezanikne“, ako aj s textom manželského sľubu.

Slávnostnú atmosféru podujatia napokon dotvoril aj koncert speváčky Moniky Ližbetin po svätej omši.

Text: Miroslav Turanský

Foto: archív piaristickej školy

Blahoželanie

Dňa 28. februára oslávila dlhoročná redaktorka Bartolomeja **Anka Gálová** 75. narodeniny. Do ďalších rokov jej prajeme pevné zdravie, čo najviac radosti, čo najmenej bolesti, Božie požehnanie na každom kroku a neutíchajúcu chuť tvoriť a písať aj naďalej!

Redakcia

V Prievidzi vystúpila Monika Ližbetin

V sobotu 18. februára vystúpila vo farskom kostole v Prievidzi speváčka Monika Ližbetin zo Senca. Svojím spevom sprevádzala adoráciu i sv. omšu spojenú s obnovením manželských sľubov. Po sv. omši zahrála niekoľko piesní zo svojej tvorby. Jej koncert bol súčasťou programu Národného týždňa manželstva 2023.

Monika Ližbetin je slovenská speváčka a skladateľka. Študovala na cirkevnom konzervatóriu hudobno-dramatický odbor a spev, zároveň liečebnú pedagogiku na Univerzite Komenského i odbor praktická sestra na strednej zdravotníckej škole.

Jej život stojí na troch pilieroch - rodina, hudba a práca. Je matkou rodiny s tromi deťmi a pracuje ako sestra na oddelení patologických novorodencov, kde sa stará o predčasne narodené a vážne choré deti. Vo všetkých týchto troch pilieroch rezonuje Boh, ktorý je súčasťou jej života a s ktorým sa doma, v nemocnici i na pódiu denne osobne stretáva.

Asi najznámejšia je jej pieseň *Prisahám*. Venovala ju svojmu manželovi a stala sa „hitom“ na kresťanských svadbách na celom Slovensku.

Monika Ližbetin často koncertuje v chrámoch a snúbenci ju radi pozývajú na sobášne sväté omše ako hudobný sprievod. Vystupuje i vo svetskom prostredí. Zúčastnila sa pesničkovej súťaže Košický zlatý poklad, kde vyhrala 3. mesto (zo 150 piesní) s piesňou o Bohu. Speváčka i pieseň sa tak dostali i k ľuďom, ktorí by si ju inak nevypočuli.

Na Vianoce 2022 vydala album s názvom *Vianočný zázrak*. Odráža nielen symboliku Vianoc ako takých, ale i osobného zázraku pre každého človeka. Jej snom je vydať album svadobných piesní.

Na slovenskú hudobnú scénu prináša Monika Ližbetin autentické piesne kresťanskej manželky a matky a je povzbudením pre všetkých, ktorí chcú žiť svoju vieru v každodennom živote.

Text: Mária Kvetová
Foto: Mária Melicherčíková

Zo zápisov farskej kroniky - XII. časť

- **31. marca 1921** bol za prievidského farára menovaný Anton Miššuth.
- **13. marca 1927** cez druhú pôstnu ne-
delu požehnal Anton Miššuth tri križe
v Malej Lehôtke. Tieto na mieste po-
škodených postavila obec a Spolok svä-
tého Ruženca.
- **18. - 21. marca 1945** sa prievidská
farnosť zapojila do akcie duchovnej
obnovy Slovenska. Páter Aladár Jane-
ga z Nitry mával ráno a večer kázne
vo farskom kostole. Mnohí veriaci pri-
stúpili k svätej spovedi, svätému prijí-
maniu a v súkromných či verejných po-
božnostiach sa modlili za pokoj. Ofera
v prospech misionárov vyniesla vyše
6 300 korún slovenských.
- **19. - 24. marca 1950** viedli v Prie-
vidzi pátri redemptoristi Sväte misie.
S pomocou kňazov vyspovedali viac ako
2 500 veriacich vrátane školských detí,
ktoré dovtedy ešte neboli vyspovedané.
- **V marci 1951** „*napadlo toľko sňahu,*
že pod jeho ťarchou stromy sa láma-
li a strechy sa prepádúvali. Touto ka-
lamitou stihnutý bol i Kultúrny dom
v Prievidzi. Pri odstránení dažďami
premoknutého, na ľad zmrznutého
sňahu škoda sa ešte zväčšila, lebo pod
údermi sekier a ťarchou ľad a sňach
odstraňujúcich chlapov na stá a stá
škrydiel sa polámalo. Keďže Kultúrny
dom je cirkevným majetkom a škoda
nebola načas Štátnej poisťovni zahlá-
sená, s opravou strechy spojený náklad
Kčs 466 856 hradila cirkevná pokladni-
ca. Memento pro futuro!“
- **17. marca 1955** bol do Prievidze za
kaplána menovaný páter Maurus Pataki
z rádu sv. Benedikta.
- **16. marca 1960** sa do Prievidze za
správcu fary presťahoval z Chrenovca
Ladislav Kráľ, okresný dekan. Svoje
dojmy opisuje slovami: „*Osamotený*
v špinavej farskej budove som robil
ako otrok, veď Prievidza i s filiálka-
mi má 23 000 obyvateľov. Ráno omša,
spovedanie, dopoludnia kancelária
a odpoľudnia po školách. K tomu za-
opatrovanie chorých, snúbenci, krs-
ty, pohreby. Zchátralá fara mala byť
nahradená aspoň pred 20 rokmi, ale
mojim predchodcom vyhovovala, stra-
vovali sa u sestričiek a tu len spávali.“
- **25. marca 1966** zomrel na odpočin-
ku v Prievidzi rodák z Necpál, profe-
sor Lukáš Petráš, dlhoročný arcidekan
nitrianskeho arcidekanátu a bojnícky
farár. Petráš napísal niekoľko nábo-
ženských učebníc pre žiakov gymnázií.
Pohrebné obrady, pri ktorých kázal Mi-
kuláš Mišík, vykonal Ladislav Kráľ.
- **Od marca 2000** bolo v činnosti Farské
centrum v budove bývalého Katolí-
ckeho domu, kde nachádzali možnosti
vhodnej kultúrnej a športovej sebare-
alizácie šachisti, stolní tenisti, hudob-
níci, miništranti i skauti.
- **V marci 2013** bola v bývalých priesto-
roch predajne Spolku sv. Vojtecha
otvorená nová predajňa náboženskej
literatúry a devocionálií Benedetto.

Pripravil: Pavol Schmidt

Kaplnka vo Veľkej Lehôtke v čase pred
prístavbou kostola. Poskytol Ľubomír
Štalník, archív Slavomíry Bátorovej.

Svätá štyridsiatnica ako príprava na Veľkú noc

Pred pár dňami sme vstúpili do Veľkého pôstu, ktorý my, gréckokatolíci, voláme aj Svätá štyridsiatnica. V našom obrade je jeho začiatok iný ako v západnom obrade. Nielen tým, že sa začal už v nedeľu 19. februára večernou (vešperami) ukončenou vzájomným odprosovaním a žehnaním, ale aj dlhšou prípravou na ponorenie sa do toho svätého, radostného a požehnaného obdobia Pôstu.

U nás, východných, tá príprava na úplné „ponorenie sa“ trvá skoro mesiac. Podobá sa príprave človeka, ktorý sa rozhodne otužovať. Začína pomaly, krôčik po krôčiku, aby pochopil, čo vlastne robí a aký to bude mať vplyv na jeho telo, aby vedel, čoho sa má varovať.

Atmosféra Veľkého pôstu

Názvy nediel, ktoré predchádzajú Pôst, nás uvádzajú do „problematiky“ - začali sme nedeľou o Zachejovi, potom nasledujú nedeľa o mýtnikovi a farizejovi, nedeľa o márnotrattom synovi, nedeľa o Kristovom súde, a posledná nedeľa pred Veľkým pôstom má prívlastok - nedeľa o vyhnaní prarodičov z raja.

Názov tej poslednej nedele vyjadruje celý charakter Veľkého pôstu. Dá sa povedať, že nás pozýva prežiť Pôst ako obdobie bez raja; nasledovať našich prarodičov Adama a Evu, ich vzlyky, ich prosby, ich uvedomenie si, že raj nie je miesto, ale vzťah s Bohom, a oni ten raj opustili, nie Boh sa od nich vzdialil, ale oni od Neho - my sme sa vzdialili od Raja. Svätý Efrém Sýrsky hovorí, že „po vyhnaní Adama a Evy strážil vstup do raja cherubín s ohnivým mečom. A tu prichádza vojak s kopijou, aby ten raj znova otvoril - prebodnutím boku ukrižovaného Krista.“

Náš návrat do raja

Ak túžime po návrate, ako po ňom túžil Zachej „zatúžil vidieť Ježiša“ (Lk 19,3), musíme si uvedomiť, že raj - vzťah s Bohom - sa nedá budovať budovaním svojej veľkosti a zákonníctva „vyliezol preto na planý figovník“ (Lk 19,4) alebo ako o sebe hovorí farizej z nedele o mýtnikovi a fari-

zejovi: „Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní, ... postím sa dva razy do týždňa ...“ (Lk 18,11). Prvým krokom je naša poslušnosť Kristovým slovám „pod' rýchlo dole“ (Lk 19,5), to je výzva uznať svoj hriech a vlastnú chudobu, ktoré vyjadril mýtnik v chráme „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“ (Lk 18,13) či ako to povedal márnotrattý syn svojmu otcovi „otče, zhrešil som voči tebe, ... už nie som hodný volať sa tvojím synom“ (Lk 15,18).

Ženicha nám vzali - ako sa môžeme veselit?

Svojský ráz uzobranosti, umenšovania sa a smútku nad stratou raja je vyjadrený aj v bohoslužobných obradoch (okrem sobôt a nediel a sviatku Zvestovania 25.3.) Liturgické slávenie je pozbavené radostného tónu a vstupuje do trúchlivosti a naliehavosti. Bohoslužby sú plné hlbokých poklón. Vymenili sme žiarivé biele svadobné rúcho za vrecovinu kajúcnika a svadobné rezké dynamické spevy nahradili mólové náreky. To je ten čas bez ženicha (Lk 5,35).

Duchovným skvostom Pôstu je kánon svätého Andreja Krétskeho, ktorého časť budeme aj my spievať. Všetkých naň už teraz pozývam.

Jozef Durkot, gréckokatolícky kňaz

Biskupi pozývajú k solidarite s trpiacimi v Turecku a Sýrii

Turecko a Sýriu zasiahli v noci z 5. na 6. februára ničivé zemetrasenia. Otrasy s magnitúdou 7,8 zničili množstvo budov na oboch stranách hranice a vystrašení obyvatelia vybiehali do zasnežených ulíc. Pod troskami domov zostali tisíce ľudí, iba časť z nich sa podarilo zachrániť.

Nemocnice sa zaplnili množstvom zranených. Z mnohých ľudí sa stali bezdomovci, ktorí v jednej chvíli prišli o všetko. Počet mŕtvych stále stúpa a k dnešnému dňu dosiahol takmer 50 tisíc. Je to obrovské nešťastie a je ťažké si predstaviť utrpenie týchto ľudí. Bez pomoci iných sa nezaobídu.

Okamžitá pomoc

Slovenská katolícka charita (SKCH) vyhlásila okamžité po zemetrasení celonárodnú zbierku na pomoc postihnutým. Finančné prostriedky zo zbierky budú použité na humanitárnu pomoc najviac zasiahnutým rodinám a jednotlivcom prostredníctvom partnerov SKCH v regióne Syriac Cross a organizácie Shingala Azad. Tie začali s distribúciou potravinových a hygienických balíčkov v oblastiach Sheikh Maqsood, Ashrafiyat, Shahba a Kobanî.

Pápežská nadácia ACN - Pomoc trpiacej Cirkvi poskytla kresťanom v Sýrii okamžitú pomoc. Zemetrasenie v Sýrii by sa dalo najlepšie opísať ako tragédia v tragédii. Viac ako desaťročie vojny spolu s pandémiou a nedávnou zdrvujúcou finančnou krízou privedli obyvateľov do zúfalstva. Pre mnohých bolo zemetrasenie poslednou kvapkou. Sýrčania našu pomoc potrebujú ako nikdy predtým.

Snaha o návrat

ACN spolupracuje s františkánmi v Latakii, ktorí poskytujú prikrývky a potraviny pre vysídlené rodiny; arménska pravoslávna cirkev v Aleppe pripravila projekt na zásobovanie vysídlených rodín liekmi; Inštitút vteleného Slova chce spolupracovať na projekte pre postihnuté rodiny a spolupracujú aj so Spoločnosťou svätého Vincenta de Paul na zabezpečení osobnej hygieny pre starších ľudí,

z ktorých sa mnohí rozhodli neopustiť svoje domovy a žijú osamelo.

Najdôležitejší projekt však spočíva v pomoci ľuďom, aby sa mohli čo najrýchlejšie vrátiť do svojich domovov. Na to je potrebné, aby statiku domov preverili odborníci a vylúčili tak ich zrútenie.

Pridajme sa aj my k pomoci týmto našim ťažko skúšaným bratom a sestrám. Aj biskupi Slovenska nás veriacich pozývajú k spojeniu sa v modlitbe a solidarite s trpiacimi.

Finančnú pomoc môžete posielat':

Na účet SKCH: IBAN SK93 1100 0000 0029 4546 3097, variabilný symbol 5090, alebo prostredníctvom stránky <https://charita.darujme.sk/775>

Na účet ACN: IBAN SK30 1100 0000 0029 4908 4465, variabilný symbol: 3000366439 (uviesť do poznámky vaše meno a e-mail) Svoj milodar môžete vložiť aj do misijnej pokladničky alebo v obálke označenej „Zemetrasenie“ odovzdať v sakristii farského kostola.

Za vaše milodary z celého srdca ďakujeme!

Elena Cagaňová, členka Klubu priateľov misií

Foto: www.charita.sk

Novinky z piaristickej školy

Opice z našej police

Pri príležitosti stého výročia narodenia Kristy Bendovej sa štvrtáci zapojili do zimnej výtvarnej súťaže Velké st'ahovanie opíc z police do Bibiany. Z 13 ocenených prác „uchmatli“ 4 ceny naši štvrtáci Hana Detková, Ján Šimkovič, Adam Trepáč a Gabriel Daubner.

Školský ples

Dňa 10. februára 2023 sa v kultúrnom dome v Opatovciach uskutočnil študentský ples Piaristickej spojenej školy Františka Hanáka. Ples sprevádzali dvaja zábavní moderátori, David Petráš a Peter Franek. Zabezpečili aj bohatý program: vyspovedali pána riaditeľa Ambróza Jamriška, ale aj porovnali vedomosti učiteľov gymnázia a strednej odbornej školy vo vedomostnom kvíze. Program obohatili dve hudobné skupiny. Prvou bola skupina Flash so speváčkou Lenkou Hudecovou; ďalšou skupina Florabelle so speváčkou Annou Tulikovou. Program vyvrcholil losovaním cien bohatej tomboly, ktorá vyčarila mnohým účastníkom úsmev na tvári.

Opäť postup na celoslovenské kolo OFJ
V Trenčíne na pôde Gymnázia Ľudovíta Štúra sa 6. februára uskutočnilo Krajské kolo Olympiády vo francúzskom jazyku. Úspešne nás reprezentovali 4 žiačky. Agátka Šmýkalová zo sekundy a Dominika Rybárová z kvarty obsadili 2. miesto. Zuzka Cagáňová z oktávy skončila na 4. mieste a Sophia Lalahová zo sexty 2. rok po sebe postúpila z 1. miesta do celoslovenského kola.

Olympiáda z dejepisu

V okresnom kole dejepisnej olympiády, ktoré sa konalo 8. februára 2023, reprezentovali ZŠ dvaja žiaci: Timea Fuleková z 9.A triedy a Sebastián Šebest zo 6.A triedy. Obaja boli úspešnými riešiteľmi a dosiahli veľmi pekné výsledky.

Štvrtáci boli úspešní vo výtvarnej súťaži Velké st'ahovanie opíc z police do Bibiany

Školský ples bol plný zábavy, tanca i tomboly

Sophia Lalahová vyhrala na francúzskej olympiáde

Timea obsadila v konkurencii 32 súťažiacich v kategórii C 7. miesto, Sebastián získal v kategórii F, v ktorej súťažilo 23 žiakov, 9. miesto. Nebolo to jednoduché, museli zvládnuť veľký obsah učiva z príslušného ročníka, zo zadaného monotematického celku i z regionálnej histórie.

Deň otvorených dverí

V utorok 21. februára otvorila piaristická škola svoje brány dokorán. Početní návštevníci si mohli prezrieť všetky jej zložky, spoznať možnosti, priestory i učiteľov a lepšie sa tak rozhodnúť o budúcom smerovaní svojich detí.

Nestihli ste Deň otvorených dverí? Nevadí, po jarných prázdninách môžete školu za-

žiť na vlastnej koži. Ak chcete „byť gymnazistom na skúšku“, navštívte oficiálnu stránku školy a prihláste sa cez link.

Pôstne obdobie v škole

Obdobie Pôstu sme začali spoločným slávením školských sv. omší na Popolcovú stredu 22. februára. Až do Veľkej noci budú môcť žiaci a študenti darovať almužnu na podporu piaristického diela v rámci akcie *Kvapka pre Senegal*. Výťažok poputuje k piaristom do Afriky, ktorí v meste Mampatime budujú sociokultúrne centrum. Projekt bude možné podporiť aj po nedeľných detských sv. omšiach v piaristickom kostole.

Text: Mário Orság

Foto: archív školy

Koliva ako predzvest' nebeskej sladkosti

V sobotu 25. februára - v prvú sobotu Veľkého pôstu - si gréckokatolíci pripomínajú pamiatku na div kolivy, ktorý urobil svätý veľkomučeník Teodór Tíróň. Po liturgii sa požehnáva a rozdáva pôstne, ale výnimočne sladké jedlo - koliva, ktorú tvorí uvarená pšenica, med, orechy, ovocie...

Táto výnimočná sladkosť je symbolom - predzvest'ou - nebeskej sladkosti, ktorá na nás čaká. Dáva sa v prvú sobotu v Pôste preto, aby si človek uvedomil, že tá ozajstná sladkosť prichádza až po Pôste - po tom, keď človek zažije ozajstné obrátenie - metanoju.

A ako vlastne koliva „vznikla“? 50 rokov po smrti svätého veľkomučeníka Teodora Tírona (+ cca r. 305) sa rozhodol cisár Julián Apostata zneuctiť kresťanský pôst. Vedel, že počas prvého týždňa Veľkého pôstu sa kresťania zvlášť postia. Preto si k sebe zavolať predstaveného Carihradu a nariadil mu, aby celý týždeň všetky potraviny na tržniciach mesta boli pokropené krvou zvierat z pohanských obiet. Vtedy sa Teodor zjavil carihradskému patriarchovi Eudoxiovi a nariadil mu, aby zvolal všetkých kresťanov a zakázal im kupovať potraviny na tržniciach. Keď sa ho patriarcha spýtal, čo majú jesť, svätý mu odpovedal, aby jedli kolivu - varenú pšenicu s medom.

Tak zachránil sv. Teodor kresťanov pred poškvrnením. Keď Julián videl, že je jeho nariadenie neúčinné, dal ho odvolať. Povolil predávať „nepoškvrnené potraviny“. Východná cirkev si túto udalosť pripomína takýmto výnimočným spôsobom doteraz. Svätý veľkomučeník Teodor Tíróň, modli sa za nás!

Jozef Durkot, gréckokatolícky kňaz

(Recept na kolivu bol uverejnený pred rokom v marcovom čísle Bartolomeja.)

Berieme život tak, ako prichádza

Mária a Marián Ruttkayovci pochádzajú obaja z početných rodín a aj oni sami sa už tešia z piatich detí. Ich manželstvo je doslova „prameňom života“ - a nechýba v ňom ani Boh, trvalá súčasť ich vzťahu. A „môže“ zaň i skauting, bez ktorého nevedia, či by sa niekedy boli stretli.

▪ Máme za sebou Národný týždeň manželstva, ktorý sa opäť pokúsil podčiarknuť význam tejto sviatosti v živote človeka. Aký bol váš život pred uzavretím sviatosti manželstva? Kým si bola ty, Majka? A kým ty, Marián?

Obaja sme boli od detstva členmi Slovenského skautingu, kde sme sa spoznali. Boli sme dlhoroční kamaráti a zažili sme spolu veľa výletov, akcií a táborov. Oboch nás skauting formoval vo vzťahu k prírode, ľuďom a k Bohu. Vďaka tomu máme podobné záujmy, hodnoty a názory. Často sme sa stretávali aj pred piaristickým kostolom po mládežníckych omšiach.

Majka: Okrem skautingu ma vychovávala aj piaristická škola, v ktorej som strávila 12 rokov.

Marián: Za mladi som aj ministrovával vo farskom kostole.

▪ Spomínate si na chvíľu, keď ste sa stretli po prvýkrát? Kedy a kde to bolo?

Majka: Ja si Majku prvýkrát pamätám zo skautského tábora v Tužine; myslím, že to bol rok 1998. Niečo tam so svojou družinou vystrájali, už si ani nepamätám, čo presne. (Smiech.)

Marián: Ja si Majku pamätám prvýkrát až od chvíle, keď nám ju pred piaristickým kostolom kamarát predstavil ako svoju priateľku.

▪ Skôr, než ste sa rozhodli vzíť, museli ste sa dobre spoznať. Aké spoločné činnosti vám k tomu boli nápomocné?

Poznali sme sa dlhé roky ako kamaráti. Veľa sme o sebe vedeli už pred tým, ako sme začali spolu chodiť. Dokonca sme si navzájom poznali aj svoje predošlé lásky. Zlom prišiel po jednej dlhej prechádzke, počas ktorej sme sa rozprávali o vzťahoch a všetkom možnom. Zistili sme, že máme toho spoločného oveľa viac, ako sme si dovtedy mysleli. Keď sme prechádzali okolo prievidskeho letiska, niekto odpaľoval ohňostroj, čo dodalo prechádzke úplne inú atmosféru. Po nej sme začali o sebe navzájom rozmýšľať ako o možných partneroch.

Nasledovalo množstvo ďalších prechádzok a rozhovorov a kamarátstvo sa postupne menilo na lásku.

▪ Po akom dlhom čase ste sa rozhodli pristúpiť k tomu záväznému kroku a povedať si definitívne áno?

Po roku sme sa zasnúbili a po ďalších dvoch sme sa zosobášili.

▪ Pre mnohé páry je svadobný deň dňom stresu a nedokážu si ho až tak užít. Ako ste ho prežívali vy?

Majka: Ja som si náš svadobný deň užívala. Tešila som sa z krásneho počasia a z veľkého okamihu, ktorý ma čakal. Celý deň prebehol bez väčších problémov a myslím si, že na hostine sa zabavil každý, čo na nej bol.

Marián: Pred obradom som mal veľký stres, je to vážne rozhodnutie na celý život. Šoférku som však neprehovoril na útek, tak som napokon predsa len šiel do kostola. (Smiech.)

▪ **Témou tohto čísla Bartolomeja je „Prameň života“, ktorým je v istom zmysle i manželstvo. Ako sa váš život zmenil po príchode detí? Môžete nám o nich povedať niečo viac?**

Prvé dieťaťko sa nám narodilo deväť mesiacov po svadbe, čiže naše manželstvo bolo bez detí len chvíľu. Určite boli aj ťažšie chvíle vo vzťahu, ale to, že sme už mali deti, pomohlo prekonať sa a hľadať opäť cestu späť k sebe navzájom.

Príchod detí priniesol nové povinnosti, ale aj veľa radosti. Naša rodina sa dá už pokladať za veľkú. Naučilo nás to brať život tak, ako prichádza - so svojimi starosťami aj požehnaniami. Nedá sa mať všetko dokonale zorganizované, presne podľa svojich predstáv, ale treba veľa odovzdávať do Božích rúk. Boh nám v našom živote už veľakrát ukázal, že to, čoho sme sa museli zrieknuť kvôli rodine, nám vynahradí spôsobom, aký si ani nevieme predstaviť.

Máme päť detí a každé je úplne iné. Najstarší Jurko je veľmi vnímavý a zodpovedný. Už od malička ľúbi malé deti a na

každého súrodenca sa veľmi tešil. Druhý Lukáško je náš šibal, ale má veľmi láskavé a empatické srdiečko. Tretí Ondrejko má výbornú pamäť a najväčší hudobný talent z detí. Veronika je veselá, zhovorčivá a má oči, v ktorých sa každý stratí. Najmenšia Lenka je zatiaľ maznáčik a má pokojnú, láskavú povahu.

▪ **Prameňom čoho všetkého sa pre vás stal život v sviatostnom manželstve? V čom vnímate jeho pridanú hodnotu oproti životu vo voľnom či civilnom zväzku?**

Viera je obrovský dar. Ťažkosti sa oveľa ľahšie zvládajú s dôverou v Boha a s jeho pomocou. Vďaka sviatostnému manželstvu môžeme pristupovať k sviatostiam a viesť deti k Bohu aj osobným príkladom.

▪ **Vo februári sa nám začalo Pôstne obdobie. Prežívate ako rodina prípravu na Veľkú noc nejakým špeciálnym spôsobom? Ako sa s deťmi rozprávate o tajomstvách viery?**

Ako rodina nemáme žiaden špeciálny spôsob, ktorým by sme prežívali Pôstne obdobie a sviatky. Možno len to, že ak sa dá, ideme na svätú omšu všetci spolu ako rodina. S deťmi sa rozprávame o význame sviatkov, o tom, čo sa okolo nás deje a o viere.

▪ **Na čo sa v najbližšom období najviac tešíte?**

Na príchod ďalšieho potomka. (Úsmev.)

Petra Humajová

Foto: archív rodiny Ruttkayovej

Mária Ruttkayová sa narodila v roku 1986 v Bojniciach a vyrastala v Prievidzi. Študovala na piaristickom gymnáziu v Prievidzi, neskôr na Fakulte prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (učiteľstvo predmetov biológia a matematika). Po roku učenia strávila jedenásť rokov na materskej dovolenke. V súčasnosti pracuje ako asistentka učiteľa v piaristickej škole.

Marián Ruttkay sa narodil v roku 1983 v Bojniciach, vyrastal v Kamenci pod Vtáčnikom a v Prievidzi. Vyštudoval Strednú lesnícku školu v Banskej Štiavnici a Ekológiu a ochranu biodiverzity na Technickej univerzite vo Zvolene. Žije spolu so svojou rodinou v Opatovciach nad Nitrou a živí sa ako stolár.

Hľadanie prameňa života

V posledných rokoch sa pri rozhovoroch s ľuďmi stretávam s tvrdeniami typu: „Ja už nechcem ďalej žiť...“, „Má vôbec taký život zmysel?“, „Mňa to tu už na tejto zemi nebaví...“ Práve takéto myšlienky naznačujú, že človek sa môže dostať do situácií, keď svoj život vníma ako prázdnotu.

Je to niečo zlé, mať takéto myšlienky? Už Mojžišova modlitba, ako ju zachytáva žalm, vystihuje takéto rozpoloženie človeka: „V tvojom hneve sa nám mihnajú všetky dni a naše roky plynú ako vzdych. Vek nášho života je sedemdesiat rokov a ak sme pri sile, osemdesiat. No zväčša sú len trápením a trýznou, ubiehajú rýchlo a my odlietame.“ (Ž 90, 9 - 10)

Príbeh Eliáša

Možno najvýstižnejšie to zažil prorok Eliáš. Keď pobil mečom všetkých Bálových prorokov, kráľovná Jezabel mu začala strojiť úklady a vyhrážala sa mu smrťou. On sa naľakal, vstal a odišiel, aby si zachránil život. Keď prišiel na púšť, sadol si pod borievku, žiadal si zomrieť a hovoril: „Teraz už dost, Pane! Vezmi si môj život! Ved' ja nie som lepší ako moji otcovia!“ Ľahol si a usnul. Ale Pán k nemu poslal anjela, aby ho posilnil, a vyzval ho, aby posilnený pokračoval ísť štyridsať dní a štyridsať nocí až k Božiemu vrchu Horeb, kde sa mu Pán ukázal. Práve prechádzal Pán, ale nebol ani vo vetre, ktorý trhá vrchy a láme skaly, ani v zemetrasení, ani v ohni, ale prichádza v tichom, lahodnom šume.

Keď to Eliáš počul, zahalil si tvár pláštom, vyšiel a zastal pri vchode do jaskyne. Vtom prehovoril k nemu akýsi hlas a pýtal sa: „Čo tu robíš, Eliáš?“ Odpovedal: „Plný som horlivosti za Pána, Boha zástupov.“ (porov. 1 Kr 19, 1 - 18)

Teda stratiť chuť do života, vidieť život v inej perspektíve je blízke každému z nás. No hľadať rozumné východisko z takéhoto stavu už nám nie je až tak samozrejmé. Je preto dobré nazrieť do svojho srdca, či v takýchto chvíľach hľadáme prameň živých vôd. Kde by sme ho mali hľadať?

Deti veľa vedia

Malá Sachi krátko po narodení bračeka začala prosiť rodičov, aby mohla byť so svojím bračekom sama. Rodičia sa báli, že by, ako všetky 4-ročné deti, mohla naňho žiarliť a azda ho aj udrieť alebo ním zatriasť, a preto povedali nie. Sachi však neprejavovala nijaké znaky žiarlivosti. Bola k bračkovovi milá a stále sa domáhala, aby s ním mohla byť sama. Rodičia jej to nakoniec dovolili.

Sachi celá naradostená vošla do detskej izby a privrela za sebou dvere. Rodičia ticho pristúpili k dverám a cez úzky pásik pootvorených dverí sledovali, čo bude robiť. Malá Sachi ticho pristúpila k bračkovovi, priložila si tváričku k jeho tváričke a pokojne povedala: „Dietatko, povedz mi, ako vyzerá Boh. Pomaly na to začínam zabúdať.“ (Dan Millman)

Deti vedia, ako vyzerá Boh, ale prichádzajú do sveta, ktorý robí všetko preto, aby na to čo najrýchlejšie zabudli.

Prameň vo videní

Hľadanie prameňa života približuje videnie proroka Ezdráša. Prorok spomína, ako videl vo videní, že spod prahu domu na východ vyvierala voda; ktorá prerástla až do veľkosti rieky, cez ktorú sa nedalo prejsť, lebo voda vzrástla, že bolo treba po nej plávať. Bola to rieka, ktorá sa neprebrodí. A všade, kam sa dostanú tieto vody rieky, bude život v bohatej miere, lebo jej vody vyvierajú zo svätyne. (porov.: Ezd 47, 1 - 13) Prorok naznačuje, že práve voda svätyne prináša život.

Spomína to aj Zjavenie apoštola Jána: „Potom mi ukázal riekou vody života, čistú ako krištál, vytekajúcu od Božieho a Bahránkovho trónu. Uprostred jeho námestia,

z oboch strán rieky, je strom života, ktorý prináša dvanásť ráz ovocie: každý mesiac dáva svoje ovocie a lístie stromu je na uzdravenie národov.“ (Zjv 22, 1-2) Tým pravým prameňom, ktorý prináša život a robí ho zmysluplným, je Pán.

Prijat' to, čím sme

Veľkou túžbou človeka je nájsť prameň, ktorý uhasí jeho túžbu po živote. Chcel by trvalo vlastniť tento prameň šťastia a nahovára si, že ak si uzurpuje miesto Otca, bude môcť disponovať počiatkom života. To urobil Adam, to urobil Oidipus s tragickým dôsledkom, ktorý poznáme. Jedinou možnosťou, ako žiť, je prijať, že sme tým, čím sme a „poznať dar“ Otca: sme jeho milované deti. To je naša podstata. Ide o túžbu po vode. Túžba je jediná schopnosť, ktorú potrebujeme k prijatiu daru: nič nevytvára, ale všetko prijíma. Ide o volanie Múdrosti, ktorá vyzýva človeka, aby opustil cesty skazy a dal sa na cestu života.

Častokrát to pripomína aj Ježiš: „Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije.“ (Jn 7, 37) „Kto sa napije z vody, ktorú mu ja dám, nebude žízniť navždy. A voda, ktorú mu dám, stane sa v ňom prameňom vody prúdiacej do večného života.“ (Jn 4,13) „Veru, veru, hovorím vám: Kto počúva moje slovo a verí tomu, ktorý ma poslal, má večný život.“ (Jn 5, 24)

Ak hľadáme prameň života, mali by sme pamätať na Petrovo vyznanie: „Pane, a ku komu by sme išli? Ty máš slová večného života.“ (Jn 6,68) Najdôležitejšie v tomto objavovaní prameňa života je svedectvo samotného Ježiša, ktorý prehlásil: „Ja som vzkriesenie a život.“ (porov. Jn 11,25) Preto aj apoštol Peter v svojej reči po uzdravení chromého v chráme vyhlási: „Zabili ste pôvodcu života, ale Boh ho vzkriesil z mŕtvych; a my sme toho svedkami... a viera, ktorá je skrze neho, dala mu toto úplné zdravie pred očami vás všetkých.“ (porov. Sk 3, 15 - 16) V tomto Petrovom vyjadrení môžeme hľadať odpoveď na prázdnotu človeka.

Ak opustím Ježiša, ak mu chcem diktovať, ako má riadiť môj život, ak mu chcem dohovárať, čo a ako by malo byť v mojom živote, či toto nie je zanechaním prameňa života? Spomeňme si na skúsenosť Eliáša. Z jeho poznania Pána v tichom šume vytrysklo vyznanie: „Som plný horlivosti pre Pána.“ Ak som naplnený Pánovým duchom, len tak ľahko nebudem lamentovať nad svojím životom. Ak žijem vedome, že som pri krste dostal prameň života, má ma to neustále posúvať k tomu, aby som tento prameň vyhľadával a čerpal z neho. Ako to zaznieva v poslednej knihe Nového zákona: „Kto je smädný, nech príde, a kto chce, nech si naberie zadarmo vody života.“ (Zjv 22,17)

Nech nás teda sprevádza vyznanie Jána: „Kto má Syna, má život; kto nemá Syna, nemá Boží život.“ (1Jn 5, 12) A nechajme sa prenikať slovami: „Už nebudú hladovať ani žízniť; nebude na nich dorážať ani slnko ani iná horúčosť, lebo Baránok, čo je v strede pred trónom, bude ich pásť a privedie ich k prameňom vôd života. A Boh im zotrie z očí každú slzu.“ (Zjv 7,16 - 17) V duchu týchto myšlienok čerpajme z prameňa života a uvedomujme si svoj krst ako cestu k Pánovi. Môžeme si častejšie vzbudiť a obnoviť krstné sľuby, ktoré sú pre nás prameňom života, privádzajúcim nás k Pánovi.

Text: Jozef Repko

Foto: Mária Melicherčíková

Krížová cesta všedného dňa

Drahí bratia a sestry! Spolu sa teraz vydáme na cestu, ktorú Ježiš veľmi dobre pozná. Niekoľko zastavení z nej vo svojom živote sme prežili aj my. A tak sa pozrieme na obidve cesty, aby sme si ich mohli porovnať a prípadne tú našu aj opraviť. Pane, kráčaj s nami! Amen.

Odsúdenie

I.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Brat, sestra, čo čakáš od života a od tohto sveta? Myslíš si, že ťa bude nosiť na rukách, klaňať sa ti, či doprosovať sa ťa? Ak si sa rozhodol ísť za Kristom, čakaj iný rozsudok, v ktorom budeš vyhlásený za spiatočníka, podvodníka, farizeja, nepriateľa života. Kristus bol v tomto nevinný, ale môžeš s čistým srdcom to isté o sebe povedať aj ty?

Daj nám, Pane, to, aby nás nikdy nemuseli súdiť z toho, že sme vinní!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Ježiš berie kríž

II.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Brat, sestra! Položím ti otázku: Vieš, ako sa volá tvoj kríž? Kto alebo čo je tvojím krížom? Je aj teraz tu s tebou? Alebo od neho utekáš a chceš naň aspoň na chvíľu zabudnúť? Naše kríže sú presne vymerané na naše ramená, nemáme ich ani ťažšie, ani ľahšie. Máme ich na mieru.

Daj nám, Pane, to, aby sme svoje kríže nevláčili bez lásky a odpustenia!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Prvý pád

III.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Vždy mi pri tomto zastavení prichádza na myseľ otázka: Kedy som ja prvý raz padol? Kedy som po prvý raz zaklamal, nazlostil sa, začal sa hnevať, nenávidieť, kedy som po prvý raz zhrešil? Pravdepodobne iba jedna odpoveď bude správna: Skoro! Veľmi skoro prišiel prvý pád v mojom živote.

Pane, daj mi silu zabúdať na to, čo je za mnou a myslieť na to, čo je predomnou!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Stretnutie s Matkou

IV.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Je ťažko, keď zomiera dieťaťu matka, ale ťažšie prežíva bolesť matka, ktorej zomiera jediné dieťa. Zaiste aj tu medzi vami sú matky, ktoré už pochovali svojho syna či dcéru. Dá sa vôbec hovoriť o tom, čo ste v tej chvíli prežívali? Nedá! A preto čo možno povedať pri tomto zastavení krížovej cesty? Nič! Iba jedno:

„Pane, nech raz aj pri nás stojí tvoja Matka, keď sa budeme blížiť k vrcholu Kalvárie.“

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Šimon pomáha

V.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Väčšinou tohto muža zvykneme skritizovať za jeho postoj ku Kristovi. Ale skúsme sa preniesť do podobnej situácie z nášho života, ako ťažko nám padne už len svedčiť na súde o nevine iného, ako sa hanbíme zdvihnúť z cesty človeka zničného alkoholom, ako si všetko dokážeme opečiatkovať jednou pečiatkou: „Čo ťa nepáli, nehas!“ Ale naozaj nás nič nepáli?

Pane, dal si mi dve ruky nie na to, aby som ich mal založené, ale pripravené urobiť to, čo sa urobiť dá. Prosím, priďaj k nim aj pohotové srdce!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Druhý pád

VII.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Po prvom páde druhý, po prvom klamstve ďalšie a po prvom hriechu nasleduje reťaz hriechov. Dodnes si spomínam na jedného chlapca, ktorý raz prišiel za mnou a povedal mi: „Nikdy som neklamal, až raz som oklamal svoju vlastnú matku. Od tej chvíle som stratil pokoj v duši a v každom človeku, s ktorým som sa rozprával, som videl klamára.“

Pane, ak som ťa pri prvom páde prosil o to, aby som nemyslel na to, čo už bolo, teraz ťa prosím, daj mi silu nezostať malomyselným a znechuteným, keď som znovu skončil tam, kde predtým!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Veronika

VI.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Niekedy my, muži, zvykneme s posmechom o sebe vraviť: „Nebud' baba!“ Táto žena však zahanbila aj nás, mužov. Dokázala to, čo v tej chvíli nebol schopný nik dokázať. Priznajme si, muži, že už nie raz v živote sme doplatili na svoju tvrdosť či hrdosť tým, že sme nevedeli prejavit' lásku a súcitiť tam, kde ich bolo treba prejavit'. Kolkí kvôli našej bezcitnosti zatrpkli či odišli so slovami: „Tento nemá v sebe ani štipku lásky!“ Brat, ale aj sestra! Určite vieš, komu zo svojho okolia môžeš iba ty zotrieť slzy z jeho tváre a vniesť nové svetlo do jeho života.

Pane, daj, aby som nedbal o to, čo si o mne myslia ľudia, ale čo si o mne myslíš ty!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Plačúce ženy

VIII.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Verím tomu, že aj tento skutok žien Kristus raz odmenil. Ale na druhej strane sa zamyslíme nad jeho odpoveďou: „Nie nado mnou, ale nad sebou a nad svojimi synmi plačte!“ Rozmýšľajte: čo je v mojom okolí také, za čo sa mi treba modliť a plakať!

Preto ťa teraz, Pane, prosím zvlášť za tých, ktorých život mi leží na srdci, o ktorých mám strach, ktorí ma už viackrát sklamali, a predsa cítim za nich zodpovednosť: Pane, zmiluj sa nado mnou aj nad ich dušami!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Tretí pád**IX.**

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Jeden maliar mi raz povedal, že nie rád maľuje zastavenia tejto krížovej cesty, ale radšej ten novejší, pokonci-lovej, lebo ako inak sa už dajú namaľovať tri pády pod krížom? Je to stále to isté.

Možno inak sa to namaľovať nedá, ale určite s rozdielnou a stupňujúcou bolesťou prežíval tieto pády Kristus.

Keď som si pri prvom páde kládol otázku, kedy bol môj prvý pád v živote, teraz si kladiem inú otázku: Čo bolo mojím posledným pádom dnes?

Pane, odprosujem ťa aj za tento hriech a prosím o novú silu vstať a dokončiť cestu Kalvárie!

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Pribíjanie na kríž**XI.**

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Dnes sa na ukrižovanie nepoužívajú veľké zhrdzavené klince, ako to bolo za čias Krista. Dnešné klince sa volajú nevšímavosť, ľahostajnosť, neodpustenie, ostré a nevyberané slová. Klincov máme veľa, rôzneho druhu. Rôznymi spôsobmi vnikajú do človeka a všetky spôsobujú veľkú bolesť.

Pane, koľkí asi pri mne takto trpia a nikdy mi nič nepovedia?

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Vyzlečený zo šiat**X.**

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Keď sa pije, pije sa do dna. Keď sa bije, bije sa poriadne. Keď sa tupí, tupí sa až do krvi. Takto to robí človek. Ježišovi nezostalo nič. Úplne nič. Taký, aký prišiel na svet, z neho aj odchádza. Zbavený všetkého. Vari dnes človek zomiera inak? Nie raz som videl, ako skončil človek svoj život v nemocnici. Po dodýchaní a konštatovaní lekára, že je mŕtvy, zabalili jeho nahé telo do postelnej plachty, na ktorej skončil, a odviezli ho medzi ostatných. Zbaveného všetkého. Toto zastavenie nám nemilosrdne pripomína, že na vrchole Kalvárie prideme o všetko, čoho sa teraz možno krčoviťe držíte a stopercentne spoliehame.

Pane, budem mať na konci života silu zanechať toto všetko? Alebo budem cítiť obrovské nešťastie z toho, že o všetko prichádzam?

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Ukrižovanie**XII.**

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojím krížom vykúpil svet.*

Žena, hľa, tvoj syn! Hľa, tvoja matka! Smädný som! Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo robia! Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil? Ešte dnes budeš so mnou v raji! Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha! Dokonané je! Posledné slová z kríža, záverečný testament plný lásky, modlitby a odpustenia. Aká bude naša posledná hodina života? O čom budú naše posledné slová či vety? Odídu aj od nás s konštatovaním: „Toto bol Boží syn! Bola to Božia dcéra!“?

Zaslúžime si tento prívlastok aspoň po dnešnom dni?

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Zloženie z kríža

XIII.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojim krížom vykúpil svet.*

Už ste niekedy držali na rukách mŕtve telo človeka? Alebo ste držali v rukách aspoň studenú mŕtvu ruku? Aký ste vtedy mali pocit? Cítili ste strach? Z čoho? Jednému lekárovi - patológovi - položili otázku, či sa nebojí mŕtvych. Odpovedal takto: „Mŕtvych sa nebojím, skôr živých. Tí dokážu ublížiť človeku!“

Aký mám vzťah k tým, ktorí už odišli z tohto sveta? Modlím sa za nich? A aký vzťah mám k tým, čo po nich zostávajú?

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

Záver

Brat, sestra! Našiel si sa aj ty v tejto krížovej ceste? Si spokojný s tým, kde si sa najviac videl a najviac počul? Zajtra sa ti začne nová krížová cesta s novým krížom, s novými pádmí, ale s tým istým Kristom. Nezabudni: Ani zajtra neber svoj kríž bez Krista, ale s Kristom! S ním sa kráča oveľa ľahšie.

*Na úmysel Svätého Otca: Otče náš;
Zdravas; Sláva Otcu*

Všemohúci Bože, svojho služobníka pápeža Františka si vyvolil za nástupcu svätého Petra, aby viedol tvoj ľud, láskavo vypočuj naše prosby, nech ako Kristov zástupca na zemi utvrdzuje svojich bratov a nech Cirkev je s ním spojená zväzkom jednoty, lásky a pokoja, aby tak všetci ľudia našli pravdu a večný život v tebe, večnom Pastierovi duší. Skrze Krista, nášho Pána. Amen.

Ježišov pohreb

XIV.

*Klaniame sa ti, Kriste, a dobrorečíme ti.
Lebo si svojim krížom vykúpil svet.*

Ktovie, s akým pocitom sa od Ježišovho hrobu rozchádzali svedkovia jeho umučenia, smrti a pohrebu... Niektorí si možno mysleli: „Škoda ho bolo! Keby bol dal pokoj, mal by pokoj!“ Iní si mysleli: „Ešte chvíľu sa bude o ňom hovoriť a potom sa naňho zabudne tak ako na všetkých ostatných.“ Nikto však netušil, že až teraz sa o ňom začne hovoriť oveľa viac a oveľa ďalej; že až teraz nastane nepokoj tam, kde si želali mať od neho pokoj.

Jeden z tých, ktorí o ňom majú vydávať svedectvo, si aj ty! Hovoril si už niekedy niekomu o ňom? Uveril ti už niekto? Alebo je v tebe ešte stále pochovaný a nevzkriesený Kristus?

*Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami.
Aj nad dušami v očistci.*

... tri otázky pre Veroniku Kotianovú, dobrovoľníčku v Berkat o.z.

Veroniku som spoznala pri mojom „vstupe“ do dobrovoľníckej skupinky, pomáhajúcej výdajom surovín a základných potravín ženám a deťom, odídeným z Ukrajiny pred vojnou. Vzrastom malá, láskavým, obetavým a súcitným srdcom však vždy naplní celú miestnosť. Väčšinou z nej srší energia na rozdávanie. Krásne ňou vie nakaziť svoje okolie. Jej prirodzená autorita v spojení s citlivým vnímaním potrieb ľudí je vzácna. S manželom Filipom majú dve deti a vedú dve firmy - Handymade a creActive, ktoré sortimentom tiež vyjadrujú Veronikin krásny farebný a voňavý vnútorný svet.

1

Veronika, aká bola tvoja cesta k takmer ročnému dobrovoľníčeniu v Berkate?

Úplne náhodná. Tesne po vypuknutí vojny sme cestovali do zahraničia a ja som vedela, že akonáhle sa vrátíme na Slovensko, musím niečo urobiť, nájsť cestu, ako budem pomáhať. Zistila som, že pomoci v našom regióne sa venuje prioritne občianske združenie Berkat, a tak som sa bez váhania prihlásila ako dobrovoľníčka na pomoc odídencom z Ukrajiny. Začiatky boli rozpačité, ale akonáhle vznikla potreba prevziať a zorganizovať výdaj potravinovej a materiálnej pomoci, vedela som, že to je niečo, kde môžem zúročiť svoje skúsenosti a vrhla som sa na to.

2

Máš talent organizovania, vedenia a podpory ľudí aj napĺňania ich potrieb. Aké činnosti si pomáhala zabezpečiť a koľko materiálu prešlo „tvojimi rukami“?

Za ten takmer rok sme vydali pomoc viac ako 50-krát a obslúžili sme pri tom viac ako 4 000 ľudí. V našej databáze sa na pomoc zaregistrovalo približne 400 rodín. Mnohí z nich sa medzičasom vrátili na Ukrajinu, avšak od začiatku zimy sme evidovali prudký nárast nových ľudí žiadajúcich o pomoc. Za celé obdobie sme vydali desiatky ton potravín, oblečenia, drogérie a snažili sme sa sprostredkovať pomoc a podporu akéhokoľvek druhu. A to v pomerne malom kruhu dobrovoľníkov, ktorí do toho dali všetko.

3

Pomáhanie trpiacim je krásne, ale veľmi náročné. Veronika, prosím ťa, vieš povedať, čo ti dobrovoľníctvo za ten rok dalo a čo vzalo?

Vďaka dobrovoľníctvu som spoznala úžasných ľudí, o ktorých už dnes hovorím ako o svojich priateľoch. Či už je to Ivko Sýkora, ty, naše dobrovoľníčky. Úžasná bola priama spätná väzba od ľudí, ktorých sme každý týždeň stretávali, to nabíja neskutočnou energiou. Keď sa však do toho pustíš naplno a venuješ tomu popri svojej práci a rodine 20 - 30 hodín týždenne, vyberie si to svoju daň.

Neľutujem ani jednu minútu, som nesmierne hrdá na to, akou formou v akom množstve sme boli schopní zabezpečiť pomoc pre odíedencov v našom regióne a som presvedčená, že sme im tým pomohli lepšie zvládnuť ich prvý rok mimo ich domovov. Nesmierne ma teší, že sme cez Berkat mohli spoznať silu dobrovoľníctva a už teraz viem, že sa aj s Filipom, mojím manželom, po určitej dobe opäť zapojíme do pomoci tam, kde to bude treba.

Pripravil: Mária Melicherčíková

Foto: archív Veroniky Kotianovej a Berkatu

V našom regióne môžete pomôcť zaslaním financií na č. ú.: SK17 8330 0000 0020 0017 5774; do poznámky alebo ako variabilný symbol treba uviesť 6666.

Rešpekt považujem za cennú hodnotu

Na konci januára minulého roka som sa rozhodol, že nastávajúce leto chcem stráviť v USA. A tak som sa prihlásil na program Work&Travel, ktorý takéto pobyty poskytuje. Ozval som sa kamarátom a dal im ponuku, či by sa ku mne nechceli pridať. Po chvíli sa mi ozvali dvaja.

Pracovali sme ako plavčíci pri bazéne v štáte Maryland. Od začiatku som vedel, že to bude veľký krok do neznáma. Pri príchode sme dostali firemné auto, na ktorom sme sa sami mali dopraviť cez Washington DC do nášho apartmánu, ktorý sa nachádzal v inom štáte. Bola asi poľnoc, keď po 16 hodinách cesty nám bola daná táto úloha. Na neznámom aute sme sa cez neznáme mesto mali dostať do neznámeho apartmánu, v ktorom na nás čakajú nejakí dvaja cudzinci, ktorých sme, samozrejme, nepoznali. Veľmi rýchlo sme si museli zvyknúť na tamojšie pomery. Tento zážitok vystihuje atmosféru, ktorá sa s nami tiahla naprieč celým letom. Jedno veľké dobrodružstvo.

Gauč, miesto nespočetných rozhovorov s rešpektom

Bývali sme v apartmáne, ktorý nám zabezpečil náš zamestnávateľ. Traja Slováci a dvaja Turci. Super partia. Každý deň sa okolo obeda otvárali bazény v celom meste. Po skončení smeny sme sa zas odviezli späť domov a sadli si večer na gauč. A práve tam sa začali nespočetné debaty.

Keď človek strávi niekoľko mesiacov s ľuďmi z iných krajín, zaujíma ho, ako sa žije v iných kútoch sveta. Chce vedieť, akých názorov a náboženstiev sú ľudia, s ktorými sa stretáva. Chce vedieť, aké

myslenie majú títo ľudia, akým jazykom rozprávajú a aká je politická a ekonomická situácia v ich krajinách.

Naše debaty prebiehali večer spontánne, nenásilne, s rešpektom a nechýbala ani zábava. Všetci sme spolu tancovali a spievali, bez ohľadu na to, kto bol akej národnosti, kultúry, jazyka, farby pleti. Či už si bol z Kolumbie, Dominikánskej republiky, Srbska, Slovenska, Kazachstanu alebo Thajska, bol si rešpektovaný. To považujem za hodnotu, ktorá je veľmi cenná.

Dobrá skúsenosť a nové vzťahy

Veľmi vzácne boli aj vzťahy s domácimi Američanmi. Tí, ktorí chodievali na náš bazén, sa s nami postupne skamarátili. S niektorými ľuďmi sme potom trávili čas aj mimo našej práce. Napríklad s jednou americkou rodinou sme boli na výlete, pravidelne sme ich vo voľnom čase navštevovali a vytvorili sa tam veľmi pekné vzťahy. Doteraz sme s touto 10-člennou rodinkou v kontakte.

Celý pobyt v USA bol jedným slovom obohacujúci. Či už z pohľadu spoznávania nových ľudí a kultúr, z pohľadu jazykov - predovšetkým angličtiny, alebo z pohľadu samostatnosti. Môcť bývať, žiť a zarábať si peniaze na seba v cudzej krajine považujem tiež za ďalší krok vpred.

Toto leto bolo obohacujúce aj z pohľadu náboženstva. Rozprávať sa s ľuďmi iného vierovyznania, hľadať spoločnú reč, snažiť sa pochopiť a navzájom sa pri tomto dialógu rešpektovať - a pri tom všetkom si zachovať to svoje. Skrátka a dobre, celé leto v Amerike bola veľmi dobrá skúsenosť.

Text: Ondrej Vereš

Foto: archív Ondreja Vereša

Často repceš?

- **Sofia (36 r.):** „Občas áno, hlavne keď sa deje niečo, čomu nerozumiem a veci nejdú podľa mojich predstáv. Viem, že by som mala viac d'akovať aj za veci, ktoré zatiaľ ešte nemám.“
- **Maximilián (35 r.):** „No ja veľmi často repcem, aj keď viem, že by som nemal, ale okolnosti ma k tomu nútia.“
- **Zuzana (45 r.):** „V tomto ma veľmi inšpiroval životopis svätej Bernadety Soubirousovej, ktorá za všetko, aj zlé, čo sa dialo v jej živote, d'akovala Bohu, takže aj ja sa snažím d'akovať za všetko a nest'ážovať sa. Ale aj tak niekedy frflem. Na Boha občas frflem tiež, ale vzápätí mu poviem, ako veľmi ho ľúbim...“
- **Dominika (32 r.):** „Áno, lebo nie sú naplnené moje očakávania.“
- **Zuzana (34 r.):** „Často. Hlavne vtedy, keď mám slabú vieru v to, že Pán pri svojich milovaných deťoch vie všetko použiť pre ich dobro.“
- **Mária (46 r.):** „Občas repcem, keď sa mi nepáči konanie iných. A niekedy repcem iba tak v duchu. Ale snažím sa čo najmenej reptat' a viac sa spoliehať na Pána, všetko mu odovzdať.“
- **Anka (68 r.):** „Málokedy reptám, mám všetko, čo potrebujem, milujem Ježiša a to ma naplňa takou radosťou a vdáčnosťou, že nemám na čo reptat'.“
- **Miško (67 r.):** „Proti ľuďom často. Pána Boha sa skôr pýtam, s'ťažujem sa mu, keď niečomu nerozumiem, lebo všetku dôveru vkladám Bohu.“
- **Robert (22 r.):** „Vtedy, keď má ľudia klamú. Už nereptám na chudobu mojej rodiny a na utrpenie s chorou babkou, ktorá vôbec nevládze. Boh všetko vidí a d'akujem za ľudí, ktorí nám pomáhajú.“
- **Gabriela (47 r.):** „Teraz už nie. Nekonečne chválim a d'akujem Pánu Bohu. Odvtedy, čo som spoznala Božiu lásku, už viem a verím, že všetko v živote riadi Boh podľa svojej vôle. Vie všetko o nás. On je najvyššie Dobro, dôverujeme mu.“
- **Anna (70 r.):** „Už repcem málo, stala som sa pokornejšou a uvedomujem si stále svoje nedostatky odvtedy, čo hľadám aj vinu v sebe. Chválim ťa, Bože.“
- **Dominik (27 r.):** „Nevládzem a repcem. Niekedy nemôžem uveriť, že by mi Pán Boh pomohol. Ale chcem uveriť.“
- **Ľudmila (50 r.):** „Neviem reptat'. Skôr očakávam zázrak od Boha. Viem, že príde, musím byť trpezlivá. My, ľudia, by sme chceli všetko hneď. Boh vie, kedy je ten správny čas. Aj na obrátenie môjho syna.“

Pripravili: Anna Gálová a Elena Cagáňová

Pochovám vojnu

Kreslím do ticha slová
Keď sú hotové a čisté
zabalím ich do papiera
**Posielam naliehavú depešu do sveta
s adresou**

MIER

Vyvesím bielu zástavu
Požehnám čiernu zem

Pochovám všetky uniformy granáty
riadiace strely maskáče
Vojenské mapy
prelepím nepriehľadnou páskou
Smerovkám vymažem mená miest a dedín
zMIERená poprosím tam hore:
**Odpočinutie konečné dajme vojne Pane
A Tvoju MIER... nech žehná nám**

Sentimentalita ako obohacujúca súčasť lásky

Mnohí ľudia zažili pocit, keď sa zamilovali do niekoho, kto sa im na prvý pohľad zdal úplne úžasný. Neskôr ich partner sklamal a oni pocítili rozčarovanie zo vzťahu a možno podľahli aj pesimizmu voči opačnému pohlaviu ako takému.

Ján Pavol II. vysvetľuje, prečo majú muži i ženy často podobnú skúsenosť a ako sa môžeme v budúcnosti takýmto sklamaniam vyhnúť.

Emocionálna príťažlivosť

Existuje druh príťažlivosti, ktorý presahuje fyzickú túžbu po ľudskom tele. Ján Pavol II. ho nazýva *sentimentalitou*. Tá je emocionálnou príťažlivosťou medzi príslušníkmi dvoch pohlaví.

Keď sa muž zoznami so ženou, nevšimne si len to, že je príťažlivá. Bude ho výrazne priťahovať aj jej ženskosť, srdečnosť a vlúdnosť, alebo ako to vyjadruje pápež - jej ženský „šarm“.

U žien je to podobné. Keď sa žena zoznami s mužom, nevšimne si na ňom len to, že dobre vyzerá, ale môže pociťovať aj silný obdiv voči jeho mužnosti, sile a spôsobu, akým vystupuje, alebo, povedané slovami Jána Pavla II., jeho mužnej „sile“.

Hollywoodská láska

Sentimentalita môže byť súčasťou procesu, v ktorom sa v nás rozvinie pravá, nezištná láska voči inému človeku. Láska by mala zahŕňať aj city. Láska vo svojej najplnšej forme nie je chladným, vypočítavým rozhodnutím, v ktorom chýbajú emócie. Emócie by mali byť súčasťou oddaného vzťahu k milovanej osobe, mali by obohacovať a poskytovať nám ešte hlbšiu skúsenosť jednoty s iným človekom.

Fenoménu filmu Titanic z konca 90. rokov je dôkazom, koľko ľudí sa nechalo okla-

mať ilúziou hollywoodskej lásky. Pritom išlo o vzťah, ktorý sa rozvinul v priebehu niekoľkých dní medzi dvoma ľuďmi, čo sa ani poriadne nepoznali. Diváci však mali pocit, že práve táto láska je ideálna a bola by pretrvala po celý život.

Pravá láska sa však od tej hollywoodskej veľmi líši. Stručne povedané, sentimentalita môže byť nádhernou a obohacujúcou súčasťou lásky. Ak ju však nezačleníme do ostatných dôležitých prvkov, ktoré skutočná láska má mať, riskujeme, že náš partnerský vzťah sa stane presným opakom lásky.

Taliani majú krásne slovné spojenie na vyjadrenie lásky: *ti voglio bene*. Zvyčajne sa prekladá ako „mám ťa rád/milujem ťa“, ale doslovne znamená: „Želám ti dobro, chcem to, čo je pre teba dobré.“ Toto vyjadrenie nám pripomína, že láska nie je predovšetkým o príjemných pocitoch, ktoré v nás môže vyvolávať. Láska v najplnšom zmysle slova sa pozerá smerom von, upriamuje pozornosť na milovaného človeka a usiluje sa o to, čo je najlepšie pre neho, nie len o to, čo by najviac vyhovovalo mne. Takto vlastne definuje lásku i Katechizmus Katolíckej cirkvi: „*Milovať znamená chcieť niekomu dobre.*“ (sv. Tomáš Akvinský)

Miroslav Turanský

Bud' svetlo

Kultúrne a spoločenské stredisko v Prievidzi vás pozýva na pantomimicko-divadelné biblické predstavenie o tajomstvách Ruženca svetla v podaní občianskeho združenia DOBRÝ PASTIER z Kláštora pod Znievom.

„Bud' svetlo“, zaznelo na počiatku dejín a tmu preniklo svetlo. Boh poslal svojho Syna ku všetkým. Všetci sme zodpovední za šírenie kráľovstva svetla - kráľovstva lásky, lebo nič nie je viac ako láska, ktorú nám dal.

„Aby vás nezastihla tma, lebo kto chodí po tme, nevie kam ide.
Dokiaľ máte svetlo, verte v svetlo, aby ste boli synmi svetla“ Ján 12, 35-36

FIAT LUX BUĎ SVETLO

divadelné biblické predstavenie
v podaní OZ DOBRÝ PASTIER - Kláštor pod Znievom

29.3.2023 o 18:00
Dom kultúry Prievidza

vstupné dobrovoľné

BM RECORDING STUDIO PAJTA
www.studiopajta.sk

Občianske združenie Dobrý Pastier založil katolícky kňaz Vladimír Maslák v roku 2008. Ide o jedno z najväčších zariadení na Slovensku poskytujúcich strechu nad hlavou a sociálne služby chudobným. Dnes je v združení vyše 700 ľudí, ktorí v ňom našli nový domov, nový návrat do života. Aj cez realizáciu divadla môžu nájsť silu kráčať vo svetle, znovu nájsť zmysel života a môžu tak pomôcť aj vám.

Dobrý pastier, duchovný otec Vladko Maslák so svojimi chlapcami, kolegami dobrovoľníkmi účinkujú v tomto predstavení, sú ako jedna rodina. Nesúdia, nehádzu kameňom do druhých, pretože nikto nie je bez viny. Snažia sa hľadať talenty a dary, ktoré majú, pomôcť im nájsť zmysel života.

Možno stratili veľa, padli na dno, ale znovu vstali a idú ďalej lepšou cestou.

Predstavenie je vhodné pre každého, veď LÁSKU potrebuje každý z nás.

Hudbu do divadelného predstavenia zložil a nahral Branislav Valko (BM Recording Studio).

Predstavenie FIAT LUX - BUĎ SVETLO sa uskutoční v stredu **29. marca 2023 o 18:00** v Dome kultúry Prievidza.

Vstupné je dobrovoľné, výťažok bude venovaný na účely OZ Dobrý pastier v Kláštore pod Znievom. V sále bude voľné sedenie.

Vyznanie hriechov

Minule sme spomenuli úvod do sviatosti zmierenia, kde bolo vyzdvihnuté, že každá svätá spoveď (a predtým spytovanie svedomia) je o páde do poznania našich hriechov, ale aj o povstaní a následnom kráčaní smerom vpred. A k tomu, aby sme skutočne dokázali vstať, je potrebné hriechy vyznať.

Veľa ľudí, keď si chce urobiť poriadok vo svojom živote, hľadá pomoc u psychológov. Často pred psychológom zverejňujú skryté a hanblivé okamihy svojho života, aby získali pomoc. Ale na druhej strane veľa ľudí pochybuje o zmysle vyznania svojich hriechov pred Bohom. A pritom jedine On je tým, ktorý nás pozná najlepšie a túži po našom šťastí a môže nám pomôcť usporiadať náš život.

Úprimnosť nadovšetko

Katechizmus učí, že „*vyznanie hriechov kňazovi tvorí podstatnú časť sviatosti pokánia*“ (KKC 1456). Skutočne jedine vyznanie nám umožňuje následné zmierenie. Preto podstatnou časťou sviatosti pokánia je vyznanie kňazovi.

Moc odpustiť a zadržať, ktorú Ježiš apoštolom dáva v súvislosti s ustanovením tejto sviatosti, predpokladá schopnosť posúdiť - a tá si zasa vyžaduje vyznanie. Kňaz neskúma pri spovedi, či tento hriech ešte Boh môže odpustiť; skúma dispozíciu kajúcnika, či úprimne ľutuje, či je jeho ľútosť a predsavzatie úprimné a skutočné. Povinnosťou je vyznať ťažké hriechy, ktoré sme spáchali vedome a dobrovoľne. Zamlčať ťažký hriech je „neplatná svätá spoveď“. Nemáme povinnosť spovedať sa zo všetkých všedných hriechov. Venujeme sa tým, ktoré konáme najčastejšie a vnímame ich ako najväčší problém pre duchovný rast.

Čo nás môže odrádzať?

Ponúkнем tzv. dobrú radu - vyhnúť sa tomu, aby som obviňoval seba samého, pretože v spovedi sa stretávame s milujúcim Otcom v plnej dôstojnosti. Keď sa veriaci v Krista usilujú vyznať všetky

hriechy, na ktoré si spomenú, nemožno pochybovať, že ich všetky predkladajú na odpustenie Božiemu milosrdenstvu.

A aké sú námietky, ktoré nás niekedy môžu odrádzať od úplného vyznania?

- Čo si kňaz o mne pomyslí?
- Spovedám sa Bohu a nepotrebujem kňaza.
- Stále sa spovedám z toho istého.
- Toto sa nedá odpustiť.
- K hriechom sa stále vraciam a nebude mi odpustené.
- Nemám hriechy, čo poviem?

Na záver ešte povzbudenie. Sv. Augustín hovorí: „*Kto uzná svoje hriechy a odsúdi ich, súhlasí už s Bohom. Boh odsudzuje všetky hriechy: a ak ich odsúdiš i ty, spájaš sa s Bohom.*“

Text: Pavol Škovránek, kaplán

Foto: Mária Melicherčíková

Muž s červenou šerpou

Aj o fotografii Stephena Waddella

Pod vstupným oblúkom opátstva trapistov vždy v nedeľu sedáva muž, ktorého výzor by vám ho tak ako mne hneď umožnil zaradiť na okraj spoločnosti. Väčšinou rozpráva nezrozumiteľným jazykom, oči zahľadené do neznámej dialky. Jeden z mnohých obrazov ľudskej biedy. Jeden z tých, ktorí sa na tomto svete nikdy nezmeštia ani do toho najveľkorysejšie chápaného ako-tak normálneho nie to úspešného života.

Tento človek je skrátka príslušníkom pleмена porazených. Sú mnohí, rovnako ako aj dôvody, ktoré ich k tejto identite priviedli. Sú veľkým tajomstvom aj pre našu vieru. Sú veľkou skúškou povahy našej nádeje.

Názov fotografie Muž s červenou šerpou od kanadského umelca Stephena Waddella znie celkom honosne. Na čo sa to ale pozeráme? Zanedbaný starší muž sa tlačí k nezastrihnutému stromu rastúcemu na mestskej ulici. Ľahko zistíme, že je drogovovo závislý - v jednej ruke má zapalovač, v druhej špecifickú fajku. A tá červená šerpa? To je šál, ktorý mu slúži namiesto opasku.

Rád chodím mestom s fotoaparátom a hľadám obrazy - podobne ako aj Stephen Waddell. Už mnohokrát som bol uchvátený krásou, ktorá sa až nepravdepodobne často zjavuje na ľudoch na okraji spoločnosti. Farby ich šiat majú toľko odtieňov a sú kombinované tak odvážne a rafinovane, až mám dojem, ako by vystúpili z majstrovských plátien.

V minulom čísle som písal o Caravagiovom Obrátení sv. Pavla. Nie je tajomstvom, že tento barokový maliar sa nielen pohyboval medzi spustenou spodinou Ríma, ale jej príslušníkov tiež používal ako modely. Preto istá rehoľa sestier odmietla od umelca prijať objednaný oltárny obraz - podobu Panne Márie

totiž evidentne prepožičala lokálne známa kurtizána.

Akoby krásu vôbec neznepokojovala bieda v akejkol'vek podobe. Nepolemizuje s beznádejou, ktorá sa ma dotýka, keď rozmýšľam nad údelom človeka sediaceho pod oblúkom. Stačilo, že naňho v to nedeľné ráno zasvietilo slnko. Krása sa opäť vtelila. Znova mi hovorila o nadprirodzenej nádeji cez povrch stvorenia.

Peter Pikulík, OFMConv.

Chránila životy aj v tábore smrti

Stanisława Leszczyńska

Aj v táboroch smrti sa našli ľudia, ktorých bolo možné označiť za anjelov života. Patrila medzi nich i Stanisława Leszczyńska, pôrodná asistentka pôsobiaca v Osvienčime. V plechovke s práškom na čistenie zubov sa jej do tábora podarilo prepašovať certifikát o svojom vzdelaní, a tak mohla pomáhať prichádzať na svet deťom väzenkýň. Proces jej blahorečenia sa začal v roku 1992.

Stanisława Leszczyńska, rodená Zambrzycka, sa narodila 8. mája 1896 v Lodži v Poľsku. Jej otec bol stolárom a mama pracovala v miestnej textilnej továrni. Keď mala 12 rokov, jej rodina sa presťahovala k príbuznej do Brazílie. Sen o lepšej budúcnosti sa tu však nenaplnil, a tak sa po dvoch rokoch Zambrzycki vrátili späť do Poľska.

Pôrodná asistentka

Stanisława doštudovala na gymnáziu a v roku 1916 sa vydala za tlačiaru Bronisława Leszczyńskiego. Mali spolu štyri deti – jednu dcéru a troch synov. Už počas prvej svetovej vojny sa spolu s rodinou zapájala do aktivít Výboru pre pomoc chudobným.

Po vojne odišli Leszczyńskí na dva roky do Varšavy, aby si Stanisława mohla splniť svoj sen a vyštudovať pôrodníctvo. Po návrate do Lodže sa vďaka svojmu zodpovednému a láskavému prístupu k budúcim matkám rýchlo stala jednou z najvyhľadávanejších pôrodných asistentiek.

Pomoc napriek riziku

Po napadnutí Poľska Nemcami na začiatku druhej svetovej vojny sa Leszczyńskí presunuli do časti mesta, v ktorej nacisti vytvorili židovské geto. Štyri roky sa im doň darilo pašovať pre Židov jedlo i falošné doklady, no v noci z 19. na 20. februára 1943 ich gestapo zatklo. Otec so synmi sa dostal do koncentračného tábora Gross-Rosen, Stanisława s dcérou do Osvienčimu-Birkenau. Označili ju číslom

41335. Stanisława si aj na tomto mieste plnom krutosti zachovala chladnú hlavu a začala vykonávať svoje poslanie.

Doktor Mengele, ktorý robil na ľuďoch rôzne nehumánne pokusy, považoval tehotné ženy či novonarodené deti za bezcenné. Až do roku 1943 všetky deti narodené v tábore topili v sudoch. S príchodom Stanisławy sa situácia zmenila. Po tom, čo ochorela sestra Klára, ktorá dovtedy pomáhala pri pôrodoch a daný rozkaz plnila, Stanisława využila situáciu a vďaka prepašovanému certifikátu dostala možnosť uchádzať sa o jej miesto. Doktorovi Mengelemu hneď odvážne povedala: „Nezabijem žiadne dieťa.“ Ako je možné, že ju hneď vtedy neposlal na smrť, si dodnes nevie nikto vysvetliť.

Žiadne dieťa nezomrelo

Napriek tomu, že Stanisława nemala k dispozícii tečúcu vodu, prikrývky, plienky či jedlo a svoju improvizovanú pôrodnicu vytvorila len na murovanej peci jedného z barakov, žiadne z detí (či matiek) jej pri pôrode nezomrelo – a to sa ich tu počas dvoch rokov narodilo s jej pomocou približne tritisíc.

Správa o nulovej novorodeneckej úmrtnosti vyvolala v doktorovi Mengelem zdesenie, pretože podobný výsledok nedosiahli ani najlepšie nemecké kliniky. Neskôr bolo rozhodnuté, že deti s „árijskými črtami“ budú v rámci programu Lebensborn odoslané do Nemecka na adopciu. Stanisława ich potajomky potetovala, aby sa prípadne v budúcnosti mohli opäť

spojiť so svojimi matkami. „Zachránilo“ sa ich takto približne päťsto.

S modlitbou na perách

Stanisława sa pre svoje spoluväzenkyne stala „oázou pokoja“. Pomáhala im zo všetkých svojich síl. Po celom tábore zháňala kúsky handier či papiera, aby mala novorodencov do čoho zabaliť a aby boli aspoň trochu chránení pred chladom. Organizovala tiež pomoc vo forme náhradných dojok pre ťažko podvyživené matky. Deti hneď po narodení krstila.

Ženy, ktorým pomáhala, spomínali tiež na to, že to robila vždy s tichou modlitbou na perách. „Ako veľa znamenalo môcť sa v tomto pekle na niekoho spoľahnúť, zakúsiť od niekoho záujem a starostlivosť, zakúsiť ľudskú dobrotu! To pochopia iba tí, ktorí tam boli. Ona zachraňovala nás a našu vieru. V Boha. V ľudí. A to bolo azda dôležitejšie ako chlieb.“

Hoci doktor Mengele Stanisławu nenávidel, prechovával k nej zároveň aj akýsi skrytý rešpekt a nikdy sa ju neodvážil poslať na smrť. Vojnu v tábore napokon prežila nielen ona, ale aj približne tridsať detí, ktorým pomohla na svet a nezomreli na podchladenie či hlad ako väčšina ostatných. „Moje dieťa sa v tábore tri mesiace ako-tak držalo, ale potom to začalo vyzerat' tak, že zomrie od hladu,“ spomína na tieto ťažké časy spoluväzenkyňa Stanisławy Maria Salomanová. „Nemala som žiadne mlieko, ale ona niekde zohnala dve dojky. Dodnes neviem, čo im za to slúbila. Moja Liz je dnes nažive iba vďaka nej. Nemôžem na ňu myslieť bez toho, že by som pri tom neplakala.“

„Ak by v mojej vlasti, napriek smutnej skúsenosti z čias vojny, mali dozrievat' tendencie namierené proti životu, verím v hlas všetkých pôrodných asistentiek, všetkých čestných matiek a otcov, všetkých čestných občanov na obranu života a práv dieťaťa. V koncentračnom tábore sa všetky deti, napriek očakávaniam, rodili živé, krásne a baculaté. Príroda sa vzoprela nenávisti, urputne bojovala za svoje práva nezlomnými rezervami životaschopnosti. Príroda je učiteľkou pôrodnej asistentky. Spolu s ňou bojuje o život a spolu s ňou propaguje najkrajšiu vec na svete - úsmev dieťaťa.“

Stanisława Leszczyńska

Po skončení vojny sa Stanisława opäť stretla s celou svojou rodinou - až na manžela, ktorý zahynul vo Varšavskom povstaní. Aj naďalej pokračovala vo svojom poslaní pôrodnej asistentky a ani počas nasledujúcich rokov sa žiadny pôrod v jej prítomnosti neskončil tragicky ani pre dieťa, ani pre jeho matku. Stanisława to pripisovala príhovoru Božej Matky. Svoje spomienky spísala v knihe *Raport pôrodníčky z Osvienčimu*. Zomrela 11. marca 1974 na rakovinu.

Pripravila: Petra Humajová

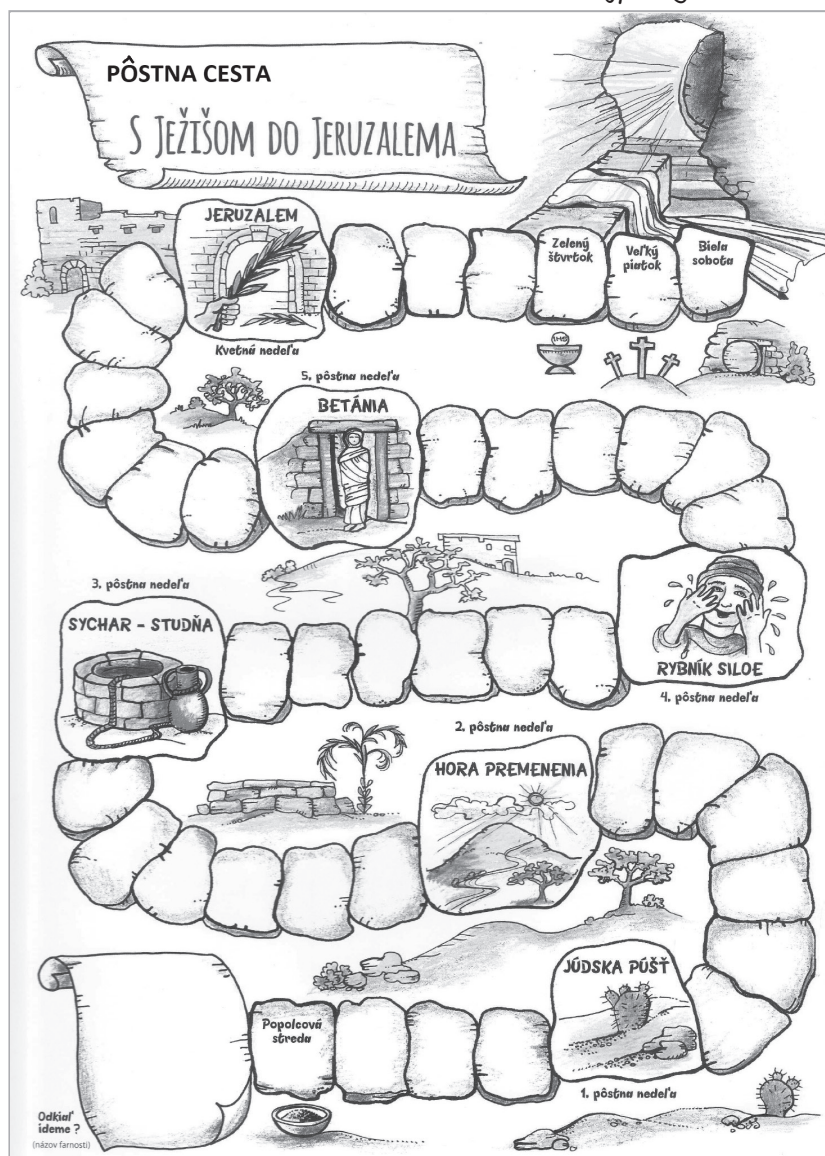
Životopisné údaje: www.postoj.sk,
www.dobrenoviny.sk, foto: www.1944.pl

Ahojte, kamaráti!

Fašiangový čas máme za sebou a už beží Pôstne obdobie. Je to čas, keď sa pripravujeme na slávenie Veľkej noci. Modlíme sa krížovú cestu a možno sa odvážnejší z vás aj niečoho vzdali a snažia sa niečím postiť, aby tak lepšie pripravili svoje srdcia. Nemusí to byť nič veľké, stačí napríklad nejest' toľko sladkostí alebo netrvať toľko času pri televízii či na internete. Veľmi dobré je zrieť sa napríklad klamstva, zlosti či inej neresti. Vtedy sa stávame lepšími a tešíme tým aj Nebeského Otca.

Pôstna cesta, ktorá tu na vás čaká, môže byť vyplnená všetkým tým, čoho sa vám podarí v čase Pôstu zrieknuť. Do prázdnych kamienkov napíšte, čoho ste sa kedy zriekli z lásky pre Ježiša alebo kedy sa vám podarilo pomodliť sa krížovú cestu. Takéto vaše vyplnené cesty aj odmeníme. Stačí ich len poslať odfotené na našu mailovú adresu: bartolomejpd@gmail.com.

8.3.

Medzinárodný
deň žien

19.3.

Sviatok svätého
Jozefa, ženicha
Panny Márie

25.3.

Zvestovanie Pána

Rubriku
pre deti
pripravila
Eva
Trepáčová

K R Í Ž O V K A

Výrok pápeža Jána Pavla II.: „Niet nič osobnejšie a dôvernejšie než tá sviatosť, v ktorej hriešnik stojí pred Bohom sám so svojou vinou, so svojou (dokončenie v tajničke).“

Pomôcky: elks, inklúzia, zoka, Kelti, epoxid, etán	Ženské meno 26. 9.	Jemná krása, príťažlivosť	Veľký odkrojený kus chleba al. slaniny	Chemický prvok s označením Xe	Meno ukrajinskej spisovateľky Nevicekej	Oslovenie kňazov saleziánov	Apker, input, EAMR, talón	Zlučovacia spojka	Neopotrebnú nosením	Zápach, vôňa	Rozum	Stredoveký skladateľ a spevák
Éter využívaný v stavebníctve, živica							Vstup (po anglicky) Urán (chem. značka)					
2. časť tajničky								Eur. archív letecko-lek. údajov Existujete				
Patriaci Iľvane							Slovenský zväz chovateľov Hnev				Predložka s 2. pádom Dávajú na miesto	
Dobropis, tiež zvyšok kariet po rozdání						100 Priíjľmáj nápoj				Kilobajt (značka)		
Značka bývalej slovenskej kozmetiky			Výzva na pohyb vpred Americký fyzik							Solmizačná slabika		
	Kde sa verejne premietajú filmy	Spojka Útek, vyhnutie sa niečomu		Losy (zvieratá) po anglicky	Inteligentný dizajn (zn.) 1. časť tajničky			Vitamín (tokoferol) Cestovný doklad		Anno Domini Záver. slovo modlitby		
Pobyt v nádobe s tekutinou						Vonkajší metrický závit	Spracúvajú nite Jód (chem. značka)					
Začlenenie (napr. do spoločnosti)									Murovaná stena Rímska číslica 1000			
Opak nikoho							Slovenský denník Číslica jeden				Posluhovač, sluha	Nosná hrada strechy
Správny celok, obvod s číslom jedna								Starovekí obyvatelia Európy	Hnojivo dusík-fosfor-draslík Voj. letisko			
	Silná väzba, spojivo	Druhý najjednoduchší uhľovodík	Súťaž motorových vozidiel	Zvratné zámeno Sluchový orgán			Kus (skratka) Ukazovacie zámeno tam			Kypri pôdy Značka energie		
Vojenská letecká jednotka						Priestorový útvar Virt. Meeting Room						
Potešovali, chlácholili										Okres Kežmarok Áno po česky		
Kovový chemický prvok so značkou Tl							Rodisko Jozefa Gregora Teplota (zn.)					
Zámeno (ženy)				Zelenina zo Stredomorja, často zložka pizze								

Tajnička krížovky z minulého čísla znie: „kraľuje násilie a lož.“

Pripravila Mária Suríková

Farská kronika od 29. januára do 25. februára 2023

**Do farského spoločenstva sme
sviatosťou krstu prijali:**

Bianka Bakus
Adam Ďureje
Lauryn Dayna Súkeníková
Liam Bočkay
Viktória Gajdošová

**S kresťanskou nádejou na stretnutie vo
večnosti sme sa rozlúčili so zosnulými:**

Ján Jamrich, 80 r.
Viera Pišová, 72 r.
Anna Majerová, 68 r.
Marián Kuna, 61 r.
Anna Blažovičová, 64 r.
Jozef Šouta, 83 r.
Vlasta Matiašková, 72 r.
Helena Považanová, 82 r.
Drahomíra Kubíková, 87 r.
Evžen Kloupar, 74 r.
Irena Pohlová, 73 r.
Vladimír Kabíček, 89 r.
Anton Čierny, 81 r.
Brigita Barnová, 85 r.

Hľadáme spolupracovníkov do redakcie

*Ak máte dar tvorivosti, viete písať alebo
cítite povolanie akokoľvek inak pomáhať far-
skému časopisu Bartolomej, budeme radi,
keď sa nám ozvete a pridáte sa k nám.
Píšte na: bartolomej@farapd.sk*

BARTOLOMEJ

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

Vychádza s cirkevným schválením BÚ
v Banskej Bystrici č. 1127/98
Evidenčné číslo periodickej tlače:
EV 5759/19

Názov: Bartolomej
Periodicita: mesačná
Vydavateľ: Rímskokatolícka cirkev,
Farnosť Prievidza-mesto, Mariánska 4,
971 01 Prievidza, IČO: 31938671
Cena výtlačku: 0,50 €
ISSN: 2644-4658

Zodpovedný redaktor: Alojz Vlčko
tel.: 0902 202 898

e-mail: alozj.vlcko@gmail.com
Vedúca vydania: Petra Humajová
Grafika: Beáta Voskárová

Redaktori:
Jozef Repko, Pavol Škovránek,
Jozef Durkot, Elena Cagaňová,
Anna Gálová, Štefan Kollár,
Mária Melicherčíková, Mário Orság,
Mária Pytlová, Eva Trepáčová,
Miroslav Turanský

Kontakt:
tel.: 046/542 28 01, web: www.farapd.sk
e-mail: bartolomej@farapd.sk
adresa: Redakcia Bartolomej
Mariánska 4, 971 01 Prievidza

Foto:
str. 1, 3, 10, 35 - Mária Melicherčíková
str. 2 - Peter Melicherčík
str. 7, 21 - Štefan Kollár
str. 36 - Mária Melicherčíková, Jozef Dur-
kot (pôstna koliva)

Tlač: Patria I., spol. s r. o.
Upozornenie:
Redakcia si vyhradzuje právo výberu
a úpravy príspevkov. Rukopisy nevraciam.

Svätá omša na záver Národného týždňa manželstva, 18. februára 2023

Začiatok Pôstneho obdobia v Prievidzi, február 2023

